СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. | Ч. 38. | Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 16 лютого 1932. | VOL. XL. | No. 38. | Jersey City, N. J., Tuesday, February 16, 1932. | THREE CENTS.

ЗВИЧАЙНЕ РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

Звичайне Засідання Головного Уряду Українського Народного Союза почалося в понеділок рано.

Засідання відкрив головний предсідатель гр. М. Мурашко візванням до Річного Засідання пошанувати через повстання з місць померших членів Українського Народного Союза. Перед Річним Засіданням є ряд незвичайно важних справ. Предсідатель предложив порядок нарад, який збори одобрили.

Звіт Головного Предсідателя.

Після цього розпочато звіт Головних Урядників У. Н. Союза звітом самого Головного Предсідателя Українського Народного Союза. Він обговорив подрібно діяльність Головного Уряду за останній рік та дотикався докладно справи оборони Українського Народного Союза перед нападами та поширюванням недовіря до Союза, справи молоді й пласту, справи допомоги для безробітних та зміни обезпечення.

Обговорюючи справу допомоги безробітним, Головний Предсідатель підчеркує, що Головний Радний гр. Олекса Питляр виносив справи Українського Народного Союза перед чужі ґазети та через ті ґазети ширив про У. Н. Союз непрадиві вістки, чим нарушив статут У. Н. Союза і спричинив організації У. Н. Союза поважну шкоду.

Організація зростає сильно маєтково й ділово. Організація переросла вже давно сили Екзекутиви. Члени Екзекутивного Комітету мають забогато обовязків, праці й відповідальности.

Головний Предсідатель виїжджав на ріжні збори відділів У. Н. Союза.

ЗА СТЕЙТОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ.

ОЛБАНІ. — Комісія знавців, заіменована ґовернорами стейтів Ню Йорк, Ню Джерзи, Месечусетс, Род Айленд, Пенсилвенія, Огайо і Конетикот, виготовила плян стейтового обезпечення на випадок безробіття. Плян цей стрінувся зі згодою ґовернора Рузвелта й він буде старатися дістати на нього апробату леґіслятури.

Плян передбачає резервовий фонд, до якого вплачуватимуть працедавці по 2% від виплачуваних робітникам платень так довго, поки резерва на оплачуваного працедавцем робітника не виноситиме $50. Потім платитиме вже тільки 1%.

Безробітний одержуватиме найбільше $10 тижнево й то не довше як 10 тижнів на рік.

Робітники не вплачують до цього фонду безробітних нічого.

СНІГ ПЕРЕШКОДИВ КАНДИДАТУРІ СМИТА В НОРТ ДАКОТІ.

БІСМАРК (Норт Дакота). — Минулої суботи припадав останній день реченця, призначеного в стейті до зголошування кандидатів на демократичного президента. Та сніг засипав дорогу делеґатам, котрі мали зголосити кандидатуру, і вони не прибули на час.

КАЖЕ, ЩО Є КОРИСНІЩИЙ ЯК РЕДАКТОР НІЖ ЯК ҐОВЕРНОР.

РОЛІ (Норт Каролайна). — Джозефус Деніелс, бувший секретар маринарки в часів Вилсона, коли йому запропонували кандидатуру на ґовернора стейту, відповів, що він переконаний, що будучи редактором, може принести народови більшу користь, ніж займаючи посаду ґовернора.

ОСТЕРІГАЄ РЕПУБЛИКАНЦІВ ПЕРЕД СУХОЮ ПЛЯТФОРМОЮ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Реймонд Піткерн, президент републиканського ситизенського комітету, який є проти прогибіції, звернувся до сенатора Саймона Д. Феса у Вашинґтоні з перестородою, що републиканська партія втратить дуже богато голосів, якщо буде далі обстоювати прогибіцію. Піткерн подає, що Артур Куртіс Джеймс, промисловець з Ню Йорку, котрий минулої президентської кампанії дав републиканцям $50,000 на виборчий фонд, рішився дати тепер таку саму суму демократам тільки тому, що републиканці далі форсують прогибіцію. Піткерн каже, що цього року буде більше таких людей, котрі з тої самої причини відмовляться від жертв на фонд републиканської виборчої кампанії.

ВИЛЯЛИ МОЛОКО ДО КАНАЛУ.

ГЮСТОН. — Члени „Савт Текеас Продюсерс Асосіейшен" виляли 1,500 ґальонів молока до каналу, щоби в цей спосіб запротестувати проти нової знижки цін на молоко з боку молочарських компаній. Ціну зредуковано з 20 на 16.6 центів на ґальоні. А молочарні знизили ціну з 11 на 10 центів на кварті.

ТАЄМНИЧЕ АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦЯ В ПРАЗІ.

В Празі арештовано банкиря Е. Турновського, торговельного заступника А. Бештака й Галичанина інж. Василя Косаренка-Косаревича, бувшого члена дипльоматичної місії УНР в Берліні. Про арештування ходять ріжні чутки; мовляв, всіх трох арештовано в звязку з протидержавною збройною аферою, на яку банкир Турновський давав гроші, а Бештак і Косаренко були посередниками. Інші знову говорять, що вони продали англійській фірмі винахід фабрики муніції Селліє і Фалльо, на основі якого можна швидко перемінити легкий на важкий машиновий кріс. Натомісць орган чеських соціял-демократів, „Право Ліду", пише, що арештовані передали радянській шпигунській централі в Дрездені якісь важні тайні матеріяли.

ВИТЯГАВ ГРОШІ З ЛИСТІВ.

На внесок Дирекції Почт і Телеґрафів у Львові арештовано Едмунда Лєсьного, начальника почтової аґенції в Окопах св. Тройці, пов. Борщів. Лєсьного обвинувачують в тому, що з американських листів витягнув чеки та гроші на суму 1,870 зол.

ВБИЛИ 72-ЛІТНЮ БАБУСЮ.

У Трибухівцях (пов. Бучач) убили 72-літню Варвару Лисенко та забрали більшу готівку в долярах. Як підозрілих арештували Юрка Мучкола та його любовницю, Параску Бабій. Вони станутъ мабуть перед наглим судом.

ЗАГРОЗА ГОЛОДУ.

На Волинському Поліссі, а особливо на Ковельщині й Любомельщині (в північних частинах), селяни починають голодувати. Тув з причини кепської землі й низької культури ніколи хліба не вистарчало й селяни його докуповували. Тепер нема навіть за що купити.

ДОСЛУЖИВСЯ.

Архимандрита Почаївської Лаври знизили до ступня звичайного монаха. Так дослужився він у московсько-церковних володарів за своє украіножерство.

БІГАМІЯ ТІЛЬКИ ПРОВИНОЮ.

Париський суд присяглих виправдав цими днями одного бігаміста. Присяглі після присуду висловили побажання, щоби дотеперішній закон, який має силу у Франції, нарешті змінити і справ про двоженство і двомужество не передавати більше присяглим судам. У судовій практиці давно вже не тримаються суворої букви закону і систематично виправдують тих, що ввійшли незаконно в подвійний подружий звязок. У міністерстві справедливости окрема комісія приняла вже зміну параграфу, дотичного бігамії. Новий проект каже, що бігамія перестає бути злочином і стає звичайною провиною, яку розбиратимуть поправчі суди. Двоженці від того програють, бо поправчі суди всеж таки будуть їх карати, хоча й лагідно, а присяглі суди їх звільняють. Згадана комісія перенесе також до поправчих судів справи про зігнання плоду.

ЗАДОВЖЕННЯ ХЛІБОРОБСТВА.

Варшавська преса повідомляє, що загальне задовження дрібного хліборобства в державному Банку Рільничому з кінцем грудня м. р. досягало 980 міліонів золотих, з того на довгореченцеві позички в заставних листах і облігаціях 338 міл., а решта, значить 542 міл., припадає на кредити коротко і середньореченцеві. Задовження хліборобства реєстровими кредитами на застав збіжа обчисляють на 12 і пів міліона, зачети на збіже 4 міліони золотих.

ТРИ СМЕРТНІ ПРИСУДИ.

В Перемишлі закінчився перед наглим судом процес проти трох парубків з яворівського повіту. На лаві обвинувачених засіли були: 21-літній Федь Рабій, 21-літній Іван Мельник і 23-літній Андрій Палюх, усі з Молошковичів, пов. Яворів. Усіх трох обвинувачували в убивстві старшого вже чоловіка, Івана Криваня, який записав був усе своє майно свому сестрінкови Мельникови. Мельник мав Криваневи заплатити за все це майно 1,000 зол. Щоби не платити тих грошей, Мельник винайняв Рабія та Палюха, щоби за заплатою 100 золотих вбили його вуйка. І справді Рабій та Палюх убили Криваня 13 грудня м. р. Рабій „рубав" сокирою, а Палюх бив колом.

Трибунал засудив усіх трох на шибеницю. Кару Палюхови замінили на досмертну тюрму. Оборона внесла просьбу в справі помилування Рабія та Мельника. Просьба відійшла зараз до Варшави. Президент помилував обох засуджених, Рабія та Мельника, і замінив кару на досмертну тюрму.

РОБІТНИЧЕ ЖИТТЯ НА РАДЯНЩИНІ.

Большевицька „Правда" з 3 січня ц. р. пише, що культурно-побутові обставини робітників у новій тракторній фабриці ім. Орджендзе в Харкові безвиглядні. „В ливарному відділі ресторан видає кожного дня 1,500 обідів, а має ледви 200 ложок. З тієї причини стоять у ресторані довгі черги, робітники витрачають три години часу, щоби пообідати. У кімнаті зимно, нема води до пиття, робітники часто дістають зимний обід. Замісць 200 грамів хліба видають тільки 75. У харчівні брудно, столи миють лише раз у місяць; вартість харчів низька. З великими труднощами працюють купальні; одну купальню відновлюють уже третій місяць. Про вартість нововибудованих домів свідчить дім ч. 3. Стелі — потріскали; водопроводи без води; але влаштовані пивниці: вугілля складають у хатах. Багато бараків перенаселених вище всякої можливости: у переділках для самотних — живуть родини з дітворою... Майже половина бараків не має необхідної обстановки. З двох прален — одна не працює".

ПЕРЕНЕСЛИ НА ЗАХІД.

В селі Малашівцях, повіт Тернопіль, учителював ще зперед війни Григорій Лучанко. В січні перенесли його на захід, до Ловіча. Слід замітити, що Лучанко це бувший старшина УГА, людина дуже ідейна, який на полі українського шкільництва і для українського громадянства поклав великі заслуги.

БАНКРОЦТВО ПОЛЬСЬКИХ ФАБРИК.

В останніх днях в Білімстоці зачинено десять фабрик, 400 робітників утратили працю. В окружних залізничих дирекціях у Варшаві, Радомі й Вильні звільнено коло 1,000 робітників.

ОДИНАЦЯТЬ САМОВБИВСТВ В ОДНОМУ ДНІ.

Дня 13-го січня ц. р. у Варшаві 11 осіб унаслідок безробіття й нужди наложили на себе руку. Між ними один, Болеслав Завадський, кімнатний маляр, напився оцтового квасу. А коли його вратували, він вийшов на вулицю, ликнув кілька субліматових пастильок і попив це знову оцтовим квасом. По цьому помер.

НОЖІВНИКИ.

Підчас Різдвяних свят у Ридодубах (пов. Чортків) ходили Василь Огаль і Андрій Зарівний в товаристві кількох інших хлопців колядувати на „Рідну Школу". Це не дуже припало до вподоби синови місцевого заступника війта, Миколі Трачеви. Він взяв собі до товариства подібних до себе Микиту Фаріона, Йосифа Домініка і кілька дівчат і разом з ними почав колядувати на „рідну кищеню", чи може на горівочку. Але люди в Ридодубах знають своїх пташків і не дали їм богато вторгувати. Ті розлючені напали на другий день у читальні на Василя Огаля й Андрія Зарівного і обох тяжко поранили ножами.

СЛІПІ ВЧАТЬСЯ ВАРИТИ.

Бувають випадки, що сліпі своєю зручністю перевищують видючих. В Англії сліпі стали мистцями варення. Допомагає їм у тому головно сильніше розвинений змисл дотику. При його помочі вони знають скільки треба усяких примішок до зварення якоїсь страви. Великою помічю для сліпого кухаря є також слуховий змисл. Смаковим змислом перевищують вони знову видючих кухарів й тому є великий попит за сліпими кухарями. Електрична кухня є найвигіднішою для сліпих кухарів.

ЗАВАЛИВСЯ МІСТ НА БУЗІ.

Під Городлом у грубешевськім повіті завалився міст на Бузі, що його ушкодила повінь. Переїжджаючий в цій хвилі Йосиф Басай упав до води з возом і кіньми. Басая з трудом уратовано; коні потонули.

МАЛПИ Й ПТАХИ ЗГОРІЛИ ЖИВЦЕМ.

В Англії у Блекпул згорів великий магазин. В магазині на 2 поверсі був малий зоольоґічний город, у якому малпи й птахи підчас пожежі подушилися.

КОНФІСКУЮТЬ ФІЛЬМИ ПРО БЕРЕСТЯ.

Польське міністерство внутрішних справ конфіскує всі фільми, що торкаються справ Берестя. Сконфісковано навіть: приїзд послів на берестейський процес, — пожежа окружного берестейського суду в часі процесу і т. д. Кружляють чутки, що конфіскуватимуть і такі фільми, які будуть давати образи з краєзнавства з Берестейщини.

ПІД ШАНҐГАЄМ ГОТУЮТЬСЯ РІШАЮЧІ БОЇ

ШАНҐГАЙ (Китай). — Японське командування затрималося з рішучим наступом проти Китайців у районі Шанґгаю. Несподівано хоробра оборона Китайцями своїх позицій під Шанґгаєм привела до того, що Японці не відважуються розпочинати нового наступу проти них. Зі сторони Китайців уже стягнено стотисячну армію. Дальші підкріплення живою силою цієї армії без перерви продовжують.

Китайці зробили гарні полеві укріплення й підвезли артилерію. Японці тепер стараються висадити на берег більше свого війська, панцирні авта та артилерію. Японський штаб каже, що йому за всяку ціну тепер потрібна перемога, бо інакше в Японії вибухне велике незадоволення населення. Воєнні операції під Шанґгаєм затягнулися вже задовго, а тому Японці думають обмежитися лише операціями біля Шанґгаю й не будуть пускатися на ширшу авантуру з метою захоплення інших китайських міст.

Хоробра оборона Шанґгаю частинами китайської армії викликала значне моральне піднесення в Китаю, скріпила позицію уряду й дає надію, що Китай нарешті покладе кінець японській авантурі. Таксамо в Манджурії становище Японців погіршується, бо там теж починають Китайці давати певний опір їх політиці. Китайський уряд заявляє, що він ніколи не погодиться на передачу Японії хоч би одкного цаля китайської території, або на обмеження своїх суверенних прав у якомуб то не було китайському місті чи провінції.

ЛІҐА НАЦІЙ ГОВОРИТЬ, А ФРАНЦІЯ ДІЛАЄ.

МОСКВА (СССР). — Ґазета „Червона Зоря", аналізуючи в передовій статті сучасний міжнародній політичний стан, вважає, що держави світа тепер поділені на два табори. Один табор дійсно хоче покінчити з безмежним зброєнням та підготовкою до війни, а другий уважає, що порятунком в сучасній світовій економічній кризі може бути лише війна.

В той час, як Ліґа Націй все говорить та обговорює ріжні міжнародні справи, включно до обмеження зброєння, Франція ділає відповідно до свого бажання й завдання. „Червона Зоря" вважає, що теперішні події на Сході є лише приґравкою до майбутніх подій, коли Росії треба сподіватися нападу зі Сходу. Ґазета вважає, що Франція захоче нарешті використати всі свої величезні воєнні запаси й приготовання, а тому орґанізує напад на Росію.

ІРЛЯНДІЯ ПЕРЕД ВИБОРАМИ.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Уряд Косґрейва стоїть напередодні рішучої проби, чи більшість Ірляндців буде його далі піддержувати, чи віддасть свої голоси Де Валєрі та його ґрупі. Косґрейв знаходиться при владі без перерви девять років, а саме від того часу, як Ірляндія одержала права напів залежної британської домінії.

Ґрупа Де Валєри ввесь час не припиняє своєї боротьби за повне відлучення Ірляндії від Британії, а тому тепер на виборах ця ґрупа робить Косґрейвови багато закидів за його угодовство, поблажливість та податливісь Анґлії. Прихильники політики Косґрейва та Де Валєри готуються до завзятої виборчої боротьби. Вибори мають відбутися сьогодня.

НЕБУВАЛА ЗИМА В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Небувалі морози захопили всю Европу. На півночі Італії кілька людей замерзло. Морози дійшли далеко на південь, аж до Середземного моря. Знамениті канали у Венеції замерзли, а в сербській столиці, Білгороді, тиснуть такі морози, що на базарах замерзло молоко.

Увесь Дунай покритий грубим шаром леду й морози скували всі придунайські міста та селища. Це вже кілька разів за цю зиму навертаються такі морози в південну та середущу Европу.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ КРИТИКУЄ ФРАНЦІЮ.

ПАРИЖ (Франція). — В місцевому місячнику „Ле Аналь" бувший премієр-міністер Британії, Ллойд Джордж, умістив великий артикул під наголовком „Моя опінія про Францію". В цьому артикулі він різко нападає на Францію й атакує її за великі воєнні приготовання та за міжнародню політику, яка бльокує працю конференції по обеззброєнню та утворює таку міжнародню ситуацію, яка не сприяє загальному порозумінню й замиренню.

Французька преса, особливо консервативна, відповідає на цю статтю Ллойда Джорджа відворотними нападами та ґострою критикою, називаючи його статтю ґерманофільською пропаґандою.

ВСІ РЕПУБЛИКАНЦІ ПІДТРИМУЮТЬ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Всі республиканські партії, починаючи від соціял-демократів, обєдналися на тому, що вони будуть підтримувати перевибори президента Гінденбурґа на його становищу. Проти кандидатури Гінденбурґа тепер виступають лише крайні реакціонери та Гітлерівці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАРАДИ У ВАЖНИЙ МОМЕНТ

В домівці У. Н. Союза розпочалися наради Головного Уряду нашої організації. На перший погляд це звичайне, вимагане статутом, річне засідання, на якім урядники складають звіти зі своєї діяльности за останній рік. Це є річний перегляд фінансової, чисельної і моральної сили організації.

Та цього року оті наради набирають особлившої ваги. Це є останні наради перед конвенцією У. Н. Союза, яка відбудеться у наступнім році, а яка буде змушена забрати голос у таких справах, які переорганізують нашу організацію, приноровлять її до теперішних часів, змодернізують її і скріплять в цей спосіб, що старше покоління вже буде могло бути спокійним за будучність У. Н. Союза.

Річні збори Головних Урядників мають отже підготовити тепер ті справи, які евентуально вирішуватиме загал через своїх делеґатів на конвенції. Головні Урядники перші мусять здати собі ясно справу з того, чи і що саме треба зробити, щоби забезпечити нашій оранізації розвій і світлу будучність. Вони мусять здати точні звіти з того, що думає загал членів про нашу організацію, бо всім нам треба знати правду, а Головна Управа не возьметься за ніяку ціну за переведення таких реформ, яких собі загал не бажає. Реорганізація це є, великий тягар на голови Головних Урядників. Це є велика відповідальність перед організацією і перед членами. І перевести буде можна її з добром для У. Н. Союза тільки тоді, коли загал членства прийде до дійсного переконання, що ті реформи, які організація хоче перевести, є запропоновані в першу чергу головно тільки для добра самих членів.

Як би ті реформи були для нашої організації шкідливі, то річ певна, що вороги нашої організації затирали би з утіхи руки. Вони сиділи би тихо й ждали би на компромітацію урядників У. Н. Союза, на розвал нашої організації, щоби потім легким коштом знову наживатися коштом легковірних членів Союза, як це було при першій реформі У. Н. Союза. Та ті вороги розпочали вже кириню проти У. Н. Союза, бо знають, що переведення реформи, значить відновлення, відсвіження, відмолодження і фінансове скріплення У. Н. Союза. Це є нова гарантія, що У. Н. Союз буде надалі найстаршою, найсолріднішою, найчеснішою й найідейнішою українською інституцією в Америці.

„ҐАРДІЄН" ПРО ЛІҐУ НАЦІЙ І „ПАЦИФІКАЦІЮ"

На іншій стороні сьогоднішнього числа подано оригінальну кореспонденцію „Манчестер Ґардієна" про рішення Ліґи Націй у справі „пацифікації" Галичини. Ця кореспонденція заслугує на увагу через те, що „Ґардієн" відомий здавна з безстороннього відношення до Українців, з великого зацікавлення справою „пацифікації" та долею українських протестів перед Ліґою Націй. Допис „Ґардієна" заслугує ще спеціяльно на увагу тому, що про засідання Ліґи Націй, замісць подати правдиві вісти, пускалося ріжні чутки, щоби на їх основі спрепарувати зі своєї хорої уяви ріжні напасливі виступи проти немилих собі осіб.

„Манчестер Ґардієн" стверджує, що Польщу признано винуватою за поповнення ексцесів у Східній Галичині. Хоч засуд висловлено таким дипльоматичним жарґоном, що його зміст ледви можна зрозуміти, та майже задушено під застереженнями, всетаки Рада Ліґи осудила Польщу одноголосно, і навіть Польща не підняла проти осуду протесту. Того роду рішення має певне значіння, але воно не вистарчає, щоби змінити положення в Східній Глаичині. Ліґа Націй знов заломалася як оборонець національних меншин.

Референт про „пацифікацію".

„Манчестер Ґардієн" переповідає, як Рада Ліґи трактувала на своїм засіданню справу українських протестів. Роблено це так, щоби виглядало, що щось робиться. Справоздавцем справи був японський делеґат Сато, отже людина, яка зовсім не надається до того, щоби представляти таку справу.

Рапорт осуджує У. В. О. та натякує, що деякі українські петиції були піднесені в цілях пропаґанди; але рівночасно піддержує українську сторону настільки, що говорить про положення в Східній Галичині, що влада не придержується тих ґарантій, які мали приєднати меншини, та каже, що „гідні догани почини ситуації не можуть оправдати такого поступовання влади, як тут виявлено перед Радою". Коли це перекласти на звичайну щоденну мову, то вийде, що палення копиць сіна та тим подібні вчинки, за які обжаловують Українців, не оправдують уряду побивати буками українських селян та нищити майно українських людей жовнірами і поліцаями.

Далі рапорт каже, що кількох польських поліцаїв покарано, та висказує жаль, що невинні жертви „пацифікації" не винагороджено.

Заяви на реферат.

По такому рефераті Японця Сата слідували заяви представників урядів.

Лорд Сесил, англійський представник — каже „Ґардієн" — робив для Українців усе, що міг, щоби їх справа була справедливо розглядана, але видно, що він був самий. Лорд Сесил висловив за рефератом жаль, що невинні жертви „пацифікації" не дістали відшкодування. Він видимо був невдоволений з реферату та домагався поновного розглянення справи, але його ніхто з Ради не попер. Він згадував теж недавні вісти про трактування Українців у польських тюрмах, як „потрясаючі для сумління світа".

Реферат Сата кінчиться певного роду напімненням, коли він висказує надію й віру, що політика Поляків супроти Українців поправиться, та приймає за основу до цеї віри промову, яку польський міністер внутрішніх справ виголосив у соймі 16. січня.

Німецький делеґат завважав, що німецький уряд непричетний до реферату та що цей реферат має осудити світова опінія. Як німецький так норвежський делеґат заявилися за те, щоби Рада взяла під увагу польські запевнення, що буде краще заховуватися. Делеґат Ірляндії протестував проти недбалого трактування справи; це видно з того, що документи справи предложено Раді Ліґи щойно пів години перед засіданням.

Польський делеґат Залеський не робив ніяких уваг крім того, що загально натякнув на британійську імперію та на її клопоти з підлеглими народами.

Після цього реферат принято одноголосно.

„Ґардієн" критикує оречення Ліґи.

Польща вирвалася зі справи досить легко. Якби над Радою Ліґи Націй не висіла хмара війни на Далекому Сході та якби Ліґа Націй трохи щиріше дбала про засади, для яких вона існує, то справа для Польщі була би дуже невигідна.

Можна спитати, чому Рада Ліґи допустила наперед, що були невинні жертви „пацифікації" та що вони повинні бути відшкодовані, але не наставала на виплачення їм відшкодування. Цікаво теж було би знати імена поліцаїв, котрі були покарані. А вже що найменше можна було ждати від Ліґи ствердження розмірів шкід від „пацифікації".

Не говорено теж про питання самоуправи для Українців, яка чейже була тлом для подій. Не дано теж ніяких запевнень, ані навіть їх не жадано від Польщі, щоби вона перестала ломати договір про національні меншини. Все те полишено на неозначені обіцянки польського уряду, на які не можна ніяк покладатися, як це знову свіжі події показують. У тім самім часі, як польський уряд деклямує про рівноправність меншин, він ухвалює нові закони на польщення українських і інших меншин. Та Ліґи Націй ті справи поминає, ґейби вони не існували.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ҐДЄ ЖЕ РУССКІЄ?"

Випадково попалася мені до рук російська нюйорська ґазета „Новоє Русскоє Слово", де я вичитав під повищим наголовком замітку про виступ національних ґруп зі зразками свого народнього мистецтва в театрі Ґілд у Ню Йокку. Я також собі нераз завдавав такесаме питання: „Деж в Америці оті „Русскіє", себто Москалі? Кажу „Русскіє", але вважаю, що всі народности бувшої Росії мають називатися „Росіянами", відповідно до своєї державної приналежности, а не племінного походження, яке означується словом „Русскій". Правда, це імя колись належало виключно Славянам, що формували київську державу при помочи неславянського племени „Русь". Та це минулося. Ота київська держава була в тих межах, які тепер покриваються іменем „Україна", а на терені сучасної Московщини, себто властивої „Росії" тоді мешкали неславянські племена: Меря, Чудь, Весь, Мордва й т. д. Стикаючись в Америці з так званими „Русскімі", мене дивувало, що між ними я не стрічав ні Тверяків, ні Вятичів, ні Москвичів, ні Пермяків, ні Саратовців, ні Уфимців, ні Тамбовців і т. п. Всі, з ким я здибався, походять або з українських ґуберній бувшої Росії, або з білоруських, хоч називають себе „Русскімі". Є також „тоже Русскіє" з тих, що походять з Закарпаття та з Галичини. Коли роздивитися в ріжних „русскіх" орґанізаціях в Америці, то там Москалів і зі свічкою не знайдеш, але під іменем „Русскіх" виступають „інородці" бувшої Росії. Це ті раби, що вже давно стратили свою національну гідність і національне почуття, а обернулися в москсовське сміття. Це ті, котрі звикли завжди прислугуватися свому панови й котрі плазують та льокайствують перед іменем „Росія".

Тому й не дивно, що час від часу Москалям, справжнім русским патріотам, доводиться завдавати собі питання „Ґдє же Русскіє"? Розумію біль і тяжке почуття таких дійсних московських патріотів, яких треба поважати за їх любов до свого національного. Розумію тому, що й мені булоб також невимовно болючо, колиб Українців скрізь репрезентували „інородці" й з прекрасного українського мистецтва робилиб оте, що Москалі називають „развесістая клюква", себто викривлювалиб і плюгавлиб українське народне мистецтво. Тому хочеться протягнути руку авторови згаданої тут замітки, Е. Ґарінови, й сказати йому: „Розумію твій біль душі, бо дійсно ти, патріот свого народу, не бачиш тут в Америці ні свого народу, ні свого народнього мистецтва".

Оте все те, що тут співається на радіо, про що говорить Е. Ґарін, що показується в театрах і т. п. під іменем „русскаво іскуства", зовсім не є питоме для московського мистецтва. Це все або штучно придумане, як оті ріжні „Ґайда Тройки", або є пародіями на чуже, як оті „циганскіє романси", чи лише витвором російських композиторів, у більшости теж з „інородців"; але це все не є справжнім народнім московським мистецтвом. Оті всі чудові „боярські убрання", які ріжні „репрезентанти подлінного русскаво народного іскуства" повитягали з нафталіни історичних скринь, нічого спільного не мають з сучасною народньою московською ношею, але навпаки, це українська ноша репрезентантів українського народнього мистецтва, яка є жива в народі й тепер.

Дивна річ. Москалі ніби соромляться, ніби цураються всього свого московського народнього, а тому завжди перед чужинцями пописуються чужим, називаючи його своїм, що дорівнює звичайній крадіжі. А тимчасом я нераз пригадую зі свого побуту в Московщині оті чудові народні „хороводи"; пригадую гарну „плясовую", з якою добре виряжені в кольорові сорочки й у широкі оксамитні штани проходили вулицями парубки; пригадую багато гарних народніх ігор, або чудово прибраних у ріжні кольорові хустки й „сарафани" дівчат та молодиць біля церкви в свята. Нераз бувало очі задивлялися на повний розкішних фарб ріжнобарвний натовп. Не злі й пісні народні і танки. Але чомусь цього московські артисти не обробили, чомусь вони його не виводять перед світ, не шліфують його й не підносять вище та не вдосконалюють. Справжнє „русскоє", московське народнє мистецтво лежить облогом, не переоране. А шкода, бо й воно, як кожде народнє мистецтво, моглоб дещо цінне й цікаве принести, до всесвітньої скарбниці людського мистецтва.

Правда, від усього народнього московського мистецтва заносить Азією, але що з того!? Й азійська культура має свої великі мистецькі скарби, яких стидатися не треба. Всеж воно чесніше мати, хоч лихе, але своє власне, ніж пишатися чужим та ще й краденим. Можу лише побажати, щоб Е. Ґарін був послідовним і забув, бо вже час привикати, що Україна колись була підяремним куточом Росії.

На закінчення приходять мені на думку слова, які сказав у 1917 році Грузин Чхенкелі на всеросійській демократичній нараді в Петербурзі. На тій нараді всі народи бувшої Росії заявлялися за певні національні й політичні та територіяльні права. Коли всі скінчили свої заяви, то Чхенкелі, роблячи підсумки, сказав дослівно: „Ми тут чули голоси всіх народів Росії і їх вимоги та бажання. Не чули ми лише голосу одного великого „Русскаво народа", якому очевидно не треба ні свободи, ні прав". Отак і в Америці під маркою „русскаво іскуства" ми бачимо суроґати мистецтва ріжних народностей бувшої Росії, але не бачимо питомого московського народнього мистецтва.

Ану, „Русскіє", покажіть його! Працюйте серед свого народу й для свого народу, а не в інтересах ганебного московського імперіялізму, який сотками років плекали в Московщині спадкоємці татарських ханів — московські царі.

І. Бондар,
Ню Йорк, Н. Й.

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

А. Баворський.

БОЖЕВІЛЬНИЙ

(Гумореска).

(2)

Шляхтич на всякі лади пробував приєднати громаду для свого пляну, та годі було знайти у людей віру. Одні взагалі й слухати не хотіли його балачки, інші здвигали раменами, відсилаючи його до Гараєвича. Шляхтич вже й сам хотів балакати з Гараєвичем, та він в дворі вже не показувався. Не хотіла гора прийти до Магомета, то Магомет пішов до гори. Шляхтич застукав до хатини учителя, яким раньше помітував. Хоч як просився, не помогло. Комітетові купили маєток, заплативши своїми векслями довг і додаючи шляхтичеви по десять корон за морґ. Люди зробили дуже добрий інтерес, бо разом з усіми коштами парцеляції один морґ вийшов їм цілих сто корон дешевше, як його ціна, коли хлоп продавав хлопови.

Сам двір з усіми будинками рішилася купити громада, заґадуючи умістити там громадський уряд, школу, читальню і крамницю.

Продавши село, дідич випродав також всю обстанову двора. Купили жиди з містечка. Вони вивезли куплені річи, дідич виїхав з порожнього двора. Казали, що поїхав до свого зятя няньчити внуків.

Двір в Колюшках не стояв порожний, бо поки парцелянти не перебрали всіх частин маєтку, треба було далі господарити, отже двірська челядь була далі потрібна. В дворі лишився гуменний, лишилася дівка до коров, парубок до коний, п стух, огородник з пасічником, кухарка з дівчиною помічницею. На місце давнього господаря до двора спровадився Гараєвич з жінкою і молодшою донькою. Старша вже була віддана за учителя в місті. Гараєвич спровадився до двора на постійне. Він лише кермував парцеляційними роботами. Кромі того в дворі засіли ще люди, потрібні при кождій парцеляції: ґеометер з помічником і нотаріяльний конципієнт з писарем, щоби робити контракти купна і продажі. Двір був многолюдний.

Коли прийшло літо і час шкільних ферій, до двора приїхав ще зять Гараєвича, Юрко Жилупович з жінкою Іриною. В дворі стало ще веселіше, бо жвава, дотепна і збиточна Ірина все вигадала якусь штуку, що в дворі, як то кажуть, „робила рух".

Ще не минув рік, як Ірина вийшла за учителя в Станиславові. Обоє жили щасливо, бо були дібраною парою. Ірині лиш одно не подобалося. Не подобалося їй те, що муж любив її не цілком так, як ті залюблені мужі, про котрих читала в повістях. Тих повістей вона прочитала велику силу і вони навчили її, що муж, який любить, є заздрісний. Її муж ніколи не показував того, щоби був заздрісний. Як балакала коли з яким мущиною, то її муж ніколи не питав, про що вона балакала. Не боронив їй бувати без него в товариствах, в яких бували молоді і непогані мущини. Як обоє пішли на який баль, то Юрко лишався в буфеті, або десь у дальшій кімнаті грав преферанса, її лишав на салі між баламутами. Як подивився коли на салю, то ніколи не спитав, з ким танцювала, або хто той, що їй так надскакує. Коротко, цілком не журився тим, чи його жінка вірна йому, чи ні.

— Се може бути доказ великого довіря до мене — Ірина думала. — Доказ великого довіря, або доказ... що я йому байдужа... що він мене не любить... Може йому цілком не залежить на тім, щоби його жінка була йому вірна? От, аби була в хаті господиня, і щоби перед його очима не крутився який кочкодан!

До щастя Ірині бракувало тільки того, щоби її муж бодай раз показав, що він заздрісний. А він — ні! Тепер, приїхавши на село до батька, вона при мужеви вічно балакала з нотаріяльним конципієнтом, чи, як його тут звали, коморником. Вона кокетувала ґеометра. Не помагало. Муж не inaче не бачив того. Вона вечерами пересиджувала з ними в саді і пізно верталася до хати. Не помагало! Мала всякі інші докази любови мужа, лиш тої одної, тої конечної і тої певної познаки любови не мала: ніколи не показав заздрости.

— Може він маскується? — думала. — Може в його души кипить заздрість, та йому соромно показати се?

Думала над ріжними способами розбудження заздрости у мужа, та годі було вигадати щось таке, що поділало би на него, та одночасно не було би справжнім зломанням подружої вірности. Аж лист одної її приятельки до неї піддав їй гадку. Лист приятельки прийшов зі Станиславова. Прочитавши листа, Ірина всунула його назад у коверту і кинула на стіл. На другий день рано, її муж, виходячи з хати, глянув на лист, взяв його в руку, глянув на адресу і назад кинув на стіл.

— Ти не цікавий, що в тім листі? — спитала жінка.

— Як там що цікаве, то я цікавий.

— Колиж бо й не подивишся до середини.

— Та чого? Я знаю, що як в тім листі є що цікаве не лиш для тебе, а й для мене, то ти розкажеш мені.

— А як то від якого панича?... Як то які освідчини, запевнення любови?...

— Ти й те розказала би мені. Ти й цілому товариству прочитала би таке.

Сего жінці вже було забогато. Сей лист піддав їй думку написати до себе любовного листа від якого неістнуючого мущини і покласти його так, щоби лист заінтриґував мужа і щоби муж таки прочитав його. Очевидно, листа треба було написати сильно зміненим письмом. Зразки ріжних почерків були у її батька.

Треба знати, що батько Ірини, Гараєвич, був завзятим ґрафольоґом. Він не лиш пізнавав, чиє се або те письмо. Він з письма відгаував, бодай думав що відгадує, характер чоловіка. Як дістав чиє письмо, то з него пізнав, який той чоловік: інтеліґентний, чи туман; злісний, чи добряга, прудкий, чи бандура; щедрий, пожадливий, чи целебсоватий; чесний, чи драбуга... і таке інше. Гараєвич мав книжки з безлічю зразків усякого письма: власного людей і на ріжний лад зміненого.

(Далі буде).

ПРОГРАМА

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

1. Отворення: — гол. предс. Микола Мурашко.
2. Звіт гол. предсідателя: Микола Мурашко.
8. Звіт гол. містопредсідателя: Василь Гришко.
4. Звіт гол. містопредсідательки: Юлія Баволяк.
5. Звіт гол. рек. секретаря: Іван Каштанюк.
6. Звіт гол. фін. секретаря: Роман Слободян.
7. Звіт гол. касієра: Василь Левчик.
8. Звіт управителя Свободи: Петро Маціовський.
9. Звіт гол. контрольної комісії: О. Шараварко, о. Гр. Пипюк, о. д-р Вол. Клодницький.
10. Звіт Редакційного Комітету: Мик. Мурашко, Ом. Ревюк.
11. Звіт головних радних: 1) д-р Микола Клим, 2) інж. Володимир Малевич, 3) Теодор Михальчук, 4) Анна Боївка, 5) Стефан Заблоцький, 6) Стефан Слободян, 7) о. Володимир Сполітакевич, 8) Марія Розоміло, 9) Олександер Питляр, 10) Павло Стадник.
12. Дискусія над звітами.
13. Просьби і скарги.
14. Вснення й ухвали.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

POLAND FOUND GUILTY.

Treatment of Minorities.

LEAGUE VERDICT.

Mild Report Adopted Unanimously.

(*From our Special Correspondent*).

Geneva, Sunday.

Poland has been found guilty of committing excesses in Eastern Galicia. This verdict, expressed though it is in barely intelligible diplomatic jargon and half smothered with reservations, is nevertheless the unanimous verdict of the League Council, and is unchallenged even by Poland. To have a verdict at all is something, but it is not enough, for it will not change the situation in Eastern Galicia. As a protector of the national minorities, the League has failed once again.

The Ukrainian petitons were treated in a perfunctory manner by the Council this morning. Mr. Sato, the Japanese delegate, was the rapporteur. He is about the last person qualified to awaken the foreign Governments to a sense of their obligation.

The report on the petitions condemns the U. W. O., the Ukrainian military organisation. It hints that some of the Ukrainian petitions are mere propaganda, but it does assist the Ukrainian case in so far as it refers to the situation in Eastern Galicia as "not in keeping with the guarantees which it was desired to set up in favour of minorities," and says further that the "reprehensible origins of such a situation cannot justify on the part of the authorities conduct such as that revealed before the Council." This translated into plain English means that the rick-burning and other deeds of which the Ukrainians are accused do not justify the floggings of Ukrainian peasants and the destruction of Ukrainian property by Polish soldiers and policemen.

The report states that several Polish policemen have been punished, but it also expresses regret that the innocent victims of the "pacification" have not been compensated.

Lord Cecil's Stand.

Lord Cecil — who clearly did his best for the Ukrainians, and was quite alone in what must have been a very hard struggle for fair play — also expressed regret that there would be no compensation for the innocent. He was obviously dissatisfied with the report, and asked that the matter should be re-examined, but got no support from the other members of the Council. He also referred to recent statements about the treatment of Ukrainians in Polish prisons as "shoking to the conscience of the world."

Mr. Sato's report ends in a kind of exhortation expressing hope and belief that the policy of the Polish Government towards the Ukrainians will improve, and accepting the speech made by the Polish Home Secretary, in the Sejm on January 16, as evidence in support of this belief. The speech was referred to in last Monday's "Manchester Guardian."

The German delegate observed that his Government was not responsible for the report, which would be judged by world opinion. Both he and the Norwegian delegate desired the Council to take note of the Polish assurances that there would be an improvement. The Irish delegate protested against the perfunctory manner in which the case had been handled — the documents having been submitted to the Council only about half an hour before the session began. The Polish delegate, Mr. Zaleski, made no observations at all except for a vague reference to the British Commonwealth and the trouble it has had with subject nations.

The report was accepted unanimously.

Poland has escaped rather easily from what might — with a Council less overshadowed by the war in the Far East and a little keener on carrying out those principles for which the League exists — have been a very awkward situation.

It is permissible to ask why the Council, having admitted that there were innocent victims of the "pacification" and that they ought to have been compensated, did not insist that compensation should be paid. It would also be interesting to know the names of the policemen who are alleged to have been punished. The least that might have been expected of the Council is that it would order an inquiry, especially as to the extent of the damage (I understand from a highly responsible authority who has sifted all the available evidence that the Ukrainians who were injured by Polish troops or policemen during the "pacification" numbered about 10,000), and order the payment of compensation. This minimum has not been done.

Home Rule Passed Over.

The question of Ukrainian Home Rule, which is at the bottom of the whole trouble, has been passed over entirely. No guarantees have been given or even asked for that the violation of the Polish Minorities Treaty will cease. Everything is left to the vague promises of the Polish Government.

What these promises are worth may be gathered from the following facts. 'Two Government bills are now before the Sejm, and will probably become law within the next few weeks. One relates to Polish "colonists" that are settled on the land in the districts inhabited by national minorities. These "colonists" are ex-soldiers, and are the advance corps of "Polonisation." As agriculturists these "colonists" have been a failure, but under new bill they are to be settled in the Ukrainian regions of Volhynia and Polesia and in the "White" Russian districts, although these parts are already overpopulated. Nor are the "colonists" this time to be ex-soldiers only. They are to be Strzelci and members of other military organisations as well.

The other bill is the blow directed against the private schools of all the national minorities. There is to be a loyalty test. No person will get a licence to run a private school unless his attitude toward the Polish State is "impeccable." Moreover, the school can at once be closed by the authorities if the teaching is done "in a spirit disloyal to the State" and if "outside influence on the young is not efficiently combated." A teacher can be removed if he does not "influence the young in a spirit of loyalty to the State." As "loyalty" means having opinions identical with those of the Polish Government, and as even to speak German or Ukrainian to a Polish officer (there are many who do not speak any other language) may be — and, in fact, has been — considered disloyal, the new bill when it becomes law puts all private schools in Poland entirely at the mercy of the authorities.

This loyalty test has already been disallowed by the Commission of Three that investigated the German petition relating to Polish agrarian reform. The Polonisation of the Ukrainian and other Polish minorities goes on as though the League of Nations simply did not exist.

(The Manchester Gardian, Monday, February 1, 1932).

ЛИСТ З ПІД ЛЯЦЬКОЇ КОРМИГИ.

Ж-в, 12 січня 1932.

Дорогий Швагре!

Даруй, що скорше не відписав тобі листа, хоч обовязаний був відповісти негайно.

Тутешні часописи доносять про велику нужду серед нашої іміграції, як також про катастрофальне безробіття. Щодо „нашої" Польщі, то тут дається відчувати загально, світова кріза господарська.

В нас тепер сільський продукт і товар впали до мінімальної вартости. Безрога найліпша платиться 5 долярів; корова найліпша 10 долярів; 100 кг. пшениці 2 дол., і т. д. Фабрикати стоять на тій самій стопі як минулого року, тобто пересолені в цінах. Є родини, в котрих є тільки пара чобіт на 8 членів родини. Добрі чоботи коштують 10 до 12 долярів. Значить, продавши найліпшу корову, не вистарчить на чоботи.

Богато клопоту наробив „наший" Польщі ваш сенатор Бора, даючи проєкт Польщі віддати Німцям добровільно Поморя. І що він собі думає, він хіба (слова польської преси) не визнається в европейській політиці, й чи він не знає, що Поморя є від віків польське?! Він, т. є той сенатор, яко кандидат на будучого президента Америки, нехай собі запамятає те, що при виборах, чи там при голосуванні на президента, вся польська іміграція піде проти нього. Ну й буде біда: ще може не вийти президентом, через таку дурницю (?!)

Недавно у Варшаві в соймовій салі, грали самі польські посли комедію п. з. „Автономія для Східної Галичини". Кажуть, що комедія дуже добре вийшла. Авторкою цеї комедії була „П.П.С." Комедія скінчилася так, як було згори предвиджено. Наша преса певно щось писала в Америці про цю комедію, бо то справді було цікаве. Ще одна комедія приготовляється в Лізі Націй, в справі українських петицій в справі „пацифікації". Та ціла Ліґа Націй відкладає ту справу з одного засідання на друге й так вічно, аж поки це не скінчиться на нічім.

Ще кращий доказ лицемірности Ліґи завважується в полагоджуванню китайсько-японського спору.

З часописів довідуюся, що ти дальше ведеш освітну працю серед нашої іміґрації. Бажаю тобі як найбільших успіхів. Я прямо завидую тобі, що ти можеш висказати перед другими те, що думаєш. Тут у нас цілком інакше. Бють, і плакати не дають! **Вся наша праця ведеться підпольно, але успіхи стають явно наглядними, бажаними. Свідомість наша є самопевною, з надією на наші власні сили.**

Щодо угоди, яку Поляки з нами хотіли робити, то вже покінчилося рівнож на нічім, бо до угоди не прийшло, й тепер навіть не згадується нічого про цю справу.

Кооперація в нас дуже добре держиться, хоч замітне є, що підчас загальної кризи приватні крамниці збанкротували. Молочарня наша районова, котра перед пацифікацією мала **при собі чотири села,** має тепер **12 сіл,** без огляду на те, що (як я писав тобі) машини в Ж-ві підчас „пацифікації" й все уладження було знищене до тла. Тепер нас машинерія коштує (динамо-машини) $4,000 й збут є такий великий, що дирекція залізниці мусіла прибудувати пару шин для вагонів на замовлювані вироби. Замовлення дістаємо з Єгипту й з Англії, на велику скалю.

Слідство проти мене ще не скінчене, хоч воно вже цілий рік триває.

Секретарюю дальше в трох громадах й думаю дальше остатись, бо головний свідок проти мене, Поляк, нагло помер. Його я найбільше боявся, а властиво його зізнань „антипаньствових" проти мене, з чого мені тепер лекше вимотатись. Здоровлю тебе щиро.

Твій швагер **Н. Н.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗЛУКОЮ І ПРОСВІТОЮ ДО ПОБІДИ.

Англійський посол Рені Смит сказав, що лиш „постава і сила українського народу заважать на майбутнім української державности". Це розумні слова, які вже нераз ми чули, але до яких ми не застосовуємося як слід.

Щоби в нашому народі створити ту силу, треба братись до діла нам усім, бо це є обовязком кожного Українця що силу творити.

Нам треба лучитися в сильні національні організації, щоби можна творити великі діла й збирати такі гроші, які є потрібні, щоби повести визвольну акцію на великі розміри.

На жаль, між нами в Америці ще нема такого розуміння справи. Тому маємо ще так богато ріжних груп, які не роблять ніякої розумної праці, а тільки нас розбивають.

Маємо клюби й українські народні доми, в яких повинно процвитати просвітне життя. А чи так є?

Часами такі інституції подібні радше до коршем ніж до культурних установ, в яких повинні відбуватися відчити чи інші культурні справи. Перемінім наші народні установи на осередки культурного життя, а тоді станемо по громадах сильнішими.

Дмитро Захарчук.

Непоправний.

Судя: Що ?! Ви знову тут? Колиж ви поправитеся?

Непоправний: Ах, пане судя! Коли я тверезий то ніколи не допущуся нічого злого. Колиж лише випю... Е, та що говорити, пан суддя це краще знають, ніж я необразований, пяниця темний.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЗІГЛЕР, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 377, повідомляє, що мітінг відбудеться дня 21 лютого у Михайла Олексяка, 6 Орчард Стр. Проситься всіх членів явитись на мітінг і вирівнати свій довг, щоби уникнути суспендації. — Мих. Пашко, предс.; Яків Мигелич, фін. секр.; Мих. Гр. Олекяк, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Великого, від. 214, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу вибрано уряд на 1932 рік як слідує: Василь Заліско, предс.; П. Червоняк, заст.; Микола Гладкий, кас.; Т. Дорош, заст.; Іван Паславський, секр. фін.; Стефан Семерак, заст.; Іван Фітель, Олекса Сава і Іван Пахолок, контрольори; Конст. Гвоздь, П. Коваль і Анд. Циган, доз. хорих. Місячні мітінги будуть відбувати як звичайно в трету суботу по першім, в годині 7-мій ввечір, в гали Парковій при 29 Савт Галстед Стр. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Зеліско, предс.; Н. Гладкий, кас.; І. Павлавський, секр., 3020 Савт Квін Стр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21 лютого, зараз по Богослуженню, в гали церковній. Проситься членкиць прийти на збори і вирівнати залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Рівнож пригадується, що Сестрицтво устроює баль в суботу, 20 лютого, в годині 7-мій ввечір до пізної ночі. Баль відбудеться в день перед зборами. — М. Розуміло, предс.; К. Габрівська, секр.; Е. Лялюк, кас.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 34, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 21 лютого, в годині 2-ій пополудни, під ч. 2441 Іст 29 ул. Члени, не явившіся з важної причини, мають донести свої вкладки до 5 день по мітінгу. Вкладки до У. Н. Союза будеться висилати 27 лютого. Член, не явившийся на мітінгу і не просивший, щоб за него заплатити вкладку, буде суспендований, бо секретар і касієр не мають права за нікого вкладок платити. — Н. Скрелик, предс.; І. Гіль, кас.; Д. Колачко, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 лютого, в годині 6-тій вечером. Кождий член обовязково має явитись на зборах, в противнім разі підляже карі після ухвали. Довгуючі члени зволять вирівнати свої довги так, щоби виходило для Товариства на користь, а членови на неутрату своїх прав. — Теодор Танін, предс.; Мих. Стадник, кас.; Ів. Березовець, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21 лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній, 526 Вест Райн Еве. Кождий член має явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. Будемо принимати нових членів і дітей до У. Н. Союза. — М. Терлецький, предс.; Д. Рипич, кас.; Т. Нановський, секр.

АЛИКРІПА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 21 лютого, в годині 2-гій пополудни. Проситься всіх членів явитись на мітінг, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Сего місяця будеться принимати нових членів до У. Н. Союза і до Братства без вступного. Тому проситься членів приєднувати нових членів і вписувати свої діти, коли ще не вписані. — М. Бац, секр.

МИКАДУ, ПА. Бр. Сош. св. Духа, від. 7, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 21 лютого, в годині 3-тій пополудни, в гали церковній. Напоминається членів прибути на мітінг і вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також повідомляється, щоби вкладки до Молод. Департаменту платитли до Івана Когут, опікуна дітей, бо сего вимагає ухвала річного мітінгу. — Мих. Яцула, фін. секр.

В СПРАВІ ПРОГОЛОШУВАННЯ ПОДЯК У „СВОБОДІ".

Звертається увагу всім тим, що надсилають до „Свободи" подяки до оголошення, що безплатними є тільки подяки членів У. Н. Союза за одержані запомоги чи посмертне. Про померших членів У. Н. Союза поміщується безплатні посмертні згадки, в яких має згадуватися про діяльність покійних членів, їх смерть і похорон.

Всякі **подяки**, звязані з похоронами, ювилеями чи якими іншими сумними чи веселими подіями, можуть бути проголошувані в „Свободі" тільки як **платні оголошення**.

Адміністрація „Свободи".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На поміч філії „Просвіти" і політичним вязням.

Запомоговий Комітет Рогатинщини занявся підчас свят колядою на поміч „Просвіті" в Рогатинщині й на допомогу політичним вязням.

Жертви зложили слідуючі: Perfect Laundry $10 (І. Штогрин, властитель); по $5: Correct Service Laundry і П. Зелененький; П. Капелюх $3; по $2: В. Панас, М. Янишин, М. Зарудний, О. Мельник, І. Гриник, В. Гапенович; В. Пазюк $1.50; по $1: І. Височанський, В. Кристина, М. Гнида, І. Стек, С. Щпакович, М. Копцюх, В. Явдошин, А. Базарніцька, І. Малецький, А. Ґулька, Т. Савчин, Т. Роскош, Т. Гладун, Г. Чорнобой, І. Гнида, Т. Богудзка, С. Сирочинський, В. Снігур, О. Дячишин, Р. Ревічок, І. Височанський, М. Яцентий, М. Литвин, В. Хоміцький, Д. Гриців, М. Басараб, І. Біловус, П. Галушка, І. Горичун, М. Стодольський, В. Гіба, А. Саміла, М. Воробець, С. Воробець, С. Дзера, Й. Варніцький, С. Савіцький, С. Савчин, Г. Стахура, Г. Романищин, М. Коритко, С. Піцик, Д. Оробчук, І. Радкевич, С. Корда, О. Расевич, Т. Стасіцький, Г. Іванів, О. Куйбіда, А. Ткачук, М. Скула, Д. Кіт, М. Гарцула, М. Матульський, М. Школяр, Ю. Мохнач, Д. Климців, Д. Борецький, М. Горбач, М. Саків, В. Рудий, І. Вовк, В. Цап, А. Білас, Д. Чорнюк, В. Кузик, І. Франчишин, І. Возняк, С. Біловус, В. Костра, Й. Снігур, О. Бабій, І. Дурбак, П. Наконечний, М. Кохман, М. Корж; по 50 ц.: В. Новодворський, П. Лазута, А. Малецький, П. Корда, Т. Стоякевич, Г. Дорошенко, І. Бучак, П. Конопада, В. Конопада, П. Урбанський, М. Малецький, А. Роман, І. Угринович, М. Роскош, А. Пітула, С. Фішбейн, М. Воробець, С. Кушала, І. Лев, М. Залипка, Г. Палюх; по 25 ц.: М. Легкий, Н. Ґудзій. — Разом заколядовано $123.50.

Особливу подяку складаємо громадянинови І. Штогринови, котрий не тільки що жертвував $10, але дав колядникам автомобіля на один вечір.

З каси комітету доложено $4, що зробило суму $127.50. Вислано $100 до філії „Просвіти" на поширення бібліотек по селах, а $25 на політичних вязнів.

Розхід виносив $2.50.

За Уряд: **М. Янишин**, голова; **М. Надрічний**, рек. секр.; **С. Шпакович**, фін. секр.; **О. Бабій**, касієр.

ПРОГИБІЦІЯ.

„Закон", чи він є світський чи Божий,
Має у собі здорової думки ядро.
Він тільки бандитам є ворожий;
Для чесних він є святість, щастя і добро.

Усі закони ще донедавна народ шанував,
А проти злочину була поліція;
Тепер усім законам престіж підорвав
Ненависний закон — прогибіція.

Усякий закон колись пошану мав;
Прогибіція робить — як сама схоче...
Тепер усім закон такий вже низький став,
Що всякий його толочить.

А хто хабаря дав замало,
Того спіймають і закон вгору піднесуть.
Аґенти сензацію лиш зроблять з того,
А всі, хто лиш захоче, попід закон ідуть.

Семен Угорчак,
Бруклин, Н. Й.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

THE RUSSIFICATION OF UKRAINE.

The political division of the hetman state of Ukraine after Bohdan Khmelnytsky was as follows. The entire hetman state was divided into "polks" (regiments). During Khmelnytsky's lifetime the hetman state was divided into nine polks to the right of the Dnieper and seven to the left. Later, when the right section, which had been dreadfully devastated and depopulated by the wars, was ceded to Poland, there were ten polks on the left bank of the Dnieper: Starodubsky, Chernihivsky, Nyzensky, Kievsky (although Kiev itself was on the right side of the Dnieper), Prilutsky, Pereyaslavsky, Lubensky, Mezyhorodsky, Hadyatsky, and Poltavsky.

Each polk was divided into "sotnyas" in the same manner as today the "powit" (county) is divided into "wolosts" (communities). At the head of the sotnya was the "sotnyk" who was elected by the Cossacks of that particular sotnya. Those sotnyks, together with other officers elected the "polkownyk" as the ruler of the "polk." Then the Cossack officers together with the common Cossacks elected the Hetman, who became the ruler over the whole country. Such was the constitutional procedure although it was not followed out at all times, for at times the Hetman was elected by the "starshyna" (officers) alone.

The sotnyk or the polkownyk not only had jurisdiction over the Cossacks but over the civilian population as well. An exception to this were the cities who had their own independent government and courts (magistrates court) but who at times co-operated with the Cossack government.

Such was the form of government in Ukraine — elective. From the modern point of view Ukraine was a republic with many democratic forms of government. But although these democratic forms existed they were neither carried out faithfully, nor were they applied in their entirety. Still, considering that Europe of that day was mainly monarchistic with the "divine right of kings" theory prevailing, Ukraine was quite advanced in the progress of democracy.

When in 1654 Khmelnytsky concluded the Treaty of Pereyaslaw with Russia, the latter guaranteed Ukraine a complete autonomy, as well as the Cossack organization with the above described form of government. But as latter events showed, Russia had no intent to respect this solemn treaty, for the democratic form of government was an abomination to Russia, just as it was to aristocratic Poland. At every successive election of a new Hetman the autonomy of the Ukraine was cut down, either by force, subterfuge or skillful diplomacy.

For instance, one of Tsar Peter's first acts, after a strong military occupation had secured the Imperial hold, was to require of the Hetman and the principal Cossack dignitaries an oath of allegiance identical in form to that imposed upon the majority of his subjects. At the same time a demand was made upon each of the Cossack "polks" for a contingent of men to be incorporated among the troops of the Russian army. In 1720 Peter made a levy upon the Cossacks to the amount of 20-30 thousand men for the purpose of helping in the construction of the Ladoga Canal, near St. Petersburg. The pestilential marshes, rigorous climate, extreme hardships and cruelty of the Russian officials caused more than half of the Cossacks to perish there. These policies effectually weakened the power of resistance which the Cossacks might have set up against Peter's so-called "reforms."

Farthermore, Peter established separate courts of justice at Hlukhiv to administer the new Muscovite law instead of the old Cossack law based upon the "Institutes of Magdeburg." The only appeal from this tribunal lay in the courts of the empire and not, as heretofore, in the great Cossack reunions or the Council of Elders.

Among the "reforms" was one which abrogated the privilege of the Cossacks to depose their Hetman without the sanction of the Tsar. Neither could a Hetman assume office without the official approval of the Tsar. Naturally enough, the Cossack organization weakened.

However, we must remember that these reforms did not extend to the Zaporog Sitch for, because of their inaccessible position and their warlike ardor, Peter could not impose these reforms upon them. However, he decreed that any Cossack suspected of intercourse with the Zaporogians be immediately put cruelly to death or be transported to the pestilential marshes of Lake Ladoga, where, as already mentioned, tremendous drainage works were in progrees in the neighborhood of the new capital.

But Russia was not satisfied with political domination alone. Russia already understood, in the 17th century, that the Ukrainians differed entirely from the Russians in language, customs and views of life. The Russian government, therefore, inaugurated a policy of rigid repression to eradicate all these points of difference. In 1680 it prohibited any use of the Ukrainian language in ecclesiastical literature, and in 1721 the printing of any Ukrainian books at all was forbidden. All Ukrainian schools were closed. It attempted to introduce the Russian language in place of Ukrainian but with not much success.

In 1722 Peter formed a so-called "Litle Russian Collegia" composed of six officers and a brigadier at its head whose function it was to check upon the powers and activities of the Cossack "starshyna" (high officers and the hetman). From then on the ultimate power of the Ukraine did not lie in the "starshyna" any longer but in this collegia. To forestall any disatisfaction among the mass of Ukrainian people on account of this collegia, Peter caused to be issued a manifest in which he justified the formation and existence of this body on the grounds that it prevented any injustices that the "starshyna" might cause. In reality, however, this body became the perpetrator of numerous injustices and the Ukrainian people quicly recognized the real motive behind the formation of this body — the Russification of Ukraine.

As a result of this collegia the hetman lost most of his power, but Peter still was not satisfied. He want to abolish that office entirely. The opportunity soon arrived when Skoropadsky, the hetman following Mazeppa, died, whereupon Peter issued a manifest forbidding the Ukrainians to elect another Hetman until he was able to present a candidate who would suit him. He was afraid that if the people elected their own choice, that man might become another Mazeppa and again cause trouble for him. Pending the election, which did not occur during his reign, he appointed a military commission which together with the collegia became the sole arbitror of power of Ukraine.

Peter died in 1725 and his immediate successors, fearing to offend the Ukrainian people too much, allowed them to elect a hetman, such as in 1727 Danilo Apostol, who held office for seven years (dying in 1734) and later in 1750 Kyrylo Rozumovsky who held office until 1764. However, the election and rule of these hetmans was really a sham, for the Cossack starshyna elected only that candidate which the Tsar or Tsarina saw fit to present, and the common Cossack no longer had any rights in these elections. Naturally enough, the power of such a hetman was subject to the ministry in St. Petersburg.

Hetman Rozumowsky, having a great deal of influence with Tsarina Katherine, attempted to regain some of the former autonomy for Ukraine, but for his pains he was forced to resign. However, Katherine rewarded him for his services by assigning to him in fee simple a large estate in the Ukraine. In his place, she appointed her own minister who was to rule in conjunction with the collegia.

(Next installment — "The Fall of the Zaporogian Sitch.")

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(65)

Таґлат знав, що ще хвилина й очі вартівників побачать його в темноті, або вони звернуть увагу на проломаний дах. Часу гаяти не можна було. Таґлат міцно притиснув до себе „її" й скільки було сили кинувся вперед, просто на вартівників. Сильним ударом своїх плечей він збив їх з ніг з такою силою, що в них помутніло в очах і закрутилося в голові. Таґлат, не оглядаючись, біг до паркану, міцно тримаючи в обіймах одної руки свій тягар.

Лейді Ґрейсток була здивована небувалою силою, зручністю й швидкістю її спасителя. Вона подумала, що це можливо її муж Тарзан. Назвала його по імени, але відповіди не одержала. Ще більше вона була здивована, коли її спаситель одним махом перестрибнув через паркан, спираючись лише на одну руку. Вона почула себе врятованою, коли побачила, що вже опинилася за парканом табору, зза якого почав долітати галас трівоги.

Біг по деревах спасителя Лейді Ґрейсток переконав її остаточно, що вона була в руках Тарзана. Адже ніхто не міг її так нести, як колись носив її по деревах Тарзан. Та лише дивно, що він усе мовчав і не відповідав на її слова. Вона кілька разів знову кликала його по імени, але відповіди не мала. В її душу почала закрадатися трівога небезпеки. Але вона негайно заспокоювала себе, бо знала, що ніхто не може її вратувати, крім Тарзана.

Була знову здивована тим, що, пробігши значну віддаль, її спаситель кинув її на землю дуже неуважно. Тарзан ніколи так з нею не поводився. Заговорила вона знов. Замісць відповіди побачила, що її спаситель розідрав на собі біле арабське убрання, з якого показалося волохате облича й тіло страшної малпи. Лейді Ґрейсток з переляку крикнула й кинулася тікати геть. Вона не знала, що зза кущів їх обоє підстерігав цар джунглів, лев Нума.